

Lausunto

25.02.2021

Asia: VN/20323/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista sote-uudistuksesta johtuen (Sote100)

Valitkaa jompikumpi alla olevista vaihtoehdoista

Lausunnonantajalla on lausuttavaa esitysluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnolla oleva Sote100-lakipaketti pitää sisällään pääosin teknisluonteisia muutoksia, kuten käsitteiden vaihtamista hyvinvointialuelainsäädännön käsitteitä vastaaviksi sekä muutamia oikeinkirjoituksellisia korjauksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä jaettava rooli/tehtävät kuntien ja hyvinvointialueen välille on Etelä-Karjalan näkökulmasta keskeinen. Olemme tehneet koordinoitua ja laajamittaista yhteistyötä kymmenen vuoden ajan ja sen perusteella toteamme hyten merkityksellisyyden. Yhteisten suunnitelmien laatiminen, kuten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tai suunnitelma ikääntyneistä, tulee jatkossakin tehdä monialaisesti ja niiden toteutumista seurata ja arvioida.

Ehkäisevässä työssä (päihdetyö ja lastensuojelu) nousi esille, että hyvinvointialue ei olisikaan kokonaiskoordinaatiosta vastaava. Tässä kohtaa tulisi työnjaon olla selkeää ja vastuutettua.

Terveydenhuollon järjestämissuunnitelma muuttuisi jatkossa nimeltään palvelustrategiaksi. Tähän liittyen perusterveydenhuollon yksikön nimi poistuu, ja terveydenhuoltolaissa puhuttaisiin perusterveydenhuollon tutkimuksesta ja kehittämisestä. Palvelustrategian laatiminen olisi hyvinvointialueen vastuulla. Tämä on hyvä muutos. Hyvinvointialueille on varattava riittävästi rahoitusta myös perusterveydenhuollon tutkimukselle.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta säädettäisiin erikseen asetuksella. On tärkeää, että osaamiskeskukset voivat jatkossakin toimia useammalla hyvinvointialueella, kuten tähän asti esimerkiksi Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa toimiva yhteinen sosiaalialan osaamiskeskus Socom.

Palvelusetelilainsäädäntöön ei tämän esitysluonnoksen mukaan olisi vielä tulossa muita muutoksia kuin käsitteiden päivittäminen. Tärkeää on, että kyseinen erityislaki pystyisi vastaamaan tulevaan muutokseen.

Sotu-uudistus ja Asiakasmaksulainsäädännön uudistaminen etenevät myös, mikä on tarpeenmukaista. Lisäksi kuntien keskinäiset korvaukset (kotikuntalain mukaiset korvaukset) tulee olla selkeästi määriteltyjä ja ”aukaistuja”, ettei niissä ole epäselvyyksiä.

Keskeisin lainsäädännön muutos liittyy toisiolakiin ja Uudenmaan erillISRatkaisuun. Luonnoksessa esitetään, että HUS-tietoja voivat käyttää Helsinki ja kaikki Uudenmaan hyvinvointialueet. Onko toisiolainmuutoksella vaikutusta yhteistyöalueen (YTA) toimintaan ja millä tavoin?

Muita huomioita:

- Lakiesityksessä puhutaan terveystakeskuksesta, onko tämä pysyvä termi myös jatkossa?

- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystakeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja sen pykälä 15 (kommentoitavan luonnoksen s. 246): iäkkään henkilön palvelutarpeen selvittäminen -käsite on haasteellinen tiedonhallinnallisesta näkökulmasta, vaikka se on ollut nykyisessä laissa jo jonkin aikaa. Haasteellista on esim. se, minkälainen asiakirja selvitys on, mihin rekisteriin se kirjataan ja minkälaisia käyttöoikeuksia siihen sovelletaan.

- Voitaaisiinko käyttää käsitettä ”palvelutarpeen arviointi”, joka tehdään kuten sosiaalihuoltolaki edellyttää: riittävässä laajuudessa ja monialaisesti, asiakkaan tilanteeseen parhaalla asiantuntijajoukolla (vrt. s. 452, §32). Näin tiedonhallinnallisesti asiakirjana syntyy iäkkään henkilön palvelutarpeen arviointi -asiakirja sosiaalihuollon asiakasrekisteriin ja sen arkistointipaikka on Kanta-palveluiden asiakastiedon arkisto. Luonnollisesti arvioinnin jälkeen on mahdollista tehdä myös iäkkäiden palvelujen asiakassuunnitelma. Lakiesityksessä puhutaan ensin palvelusuunnitelmasta, kun taas THL:n sosmeta-määrityksissä sekä lakiesityksen s. 452 §32 puhutaan asiakassuunnitelmasta. Onko kyseessä sama asia?

- Sekä palvelutarpeen arvioille että asiakassuunnitelmille on kansalliset määräykset tehty ja asiakirjat ovat esimerkiksi Eksotessa asiakastietojärjestelmän kautta käytettävissä. Asiakirjojen tietosisältöä, kuten esim. RAI-arviointia ja kotona asumisen turvallisuutta kehittämällä, palvelutarpeenarvio-asiakirja palvelisi iäkkäiden palveluiden arviointien tietosisältöjä nykyistä paremmin.

- Lainsäädännöstä puuttuu edelleen laaja-alainen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen arviointi- ja tai suunnitelma-asiakirja. Sote-palveluiden integraation näkökulmasta tämä tulisi saada määriteltyä ja käyttöön hyvinvointialueille. Asiakirjan rekisteri voisi olla joustavasti asiakkaan tilanne ja asiakkuuden ”pääpaino” (so/te) huomioiden potilas- tai asiakasrekisteri. Lisäksi sen tulisi olla arkistoitavissa sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon Kanta-palveluihin ja teknisesti käyttöoikeuksin olla luvitettavissa asiakkaan palvelukokonaisuudesta vastaaville tahoille joustavasti. Nykyisillä tiedonhallinnallisilla määrityksillä asiakkaan arvioinnit ja suunnitelmat pirstaloituvat eri asiakirjoihin ja rekistereihin.

Lignell Minna
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden
piiri